

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Studijní program: Etika a kultura v mediální komunikaci

Michaela Pištěláková

Protestanté Těšínského Slezska a digitální storytelling

Bakalářský projekt

Vedoucí práce: doc. Mgr. et Mgr. ThLic. Jaroslav Franc, Th.D.

Olomouc 2025

Prohlašuji, že jsem tento bakalářský projekt vypracovala samostatně a použila jsem pouze uvedenou literaturu a další zdroje.

V Olomouci, dne 11. dubna 2025

Michaela Pištěláková, v.r.

Nejdříve bych ráda poděkovala vedoucímu mého bakalářského projektu doc. Mgr. et Mgr. ThLic. Jaroslavu Franci, Th.D., za podnětné rady a odbornou pomoc, kterou mi poskytoval při psaní teoretické části práce. Dále bych chtěla vyjádřit své díky vedoucím mého mediálního výstupu Mgr. Michaela Veteškové a Mgr. Ivaně Pustějovské za poskytnutí inspirace nejen při zhotovování díla, ale i během celého studia. V neposlední řadě děkuji všem respondentům, bez nichž by má práce postrádala duši.

Obsah

Úvod.....	5
1 Slezská víra.....	8
1.1 SCEAV – Místo, kde se protíná víra a národnost	9
1.2 Aktuální data k náboženskému vyznání v kraji	14
1.3 Zapomenuté Slezsko	15
2 Digitální storytelling.....	18
2.1 Teoretický rámec.....	19
2.2 Co pastor, to YouTuber?	20
2.3 Digitální storytelling ve Slovech naděje	22
3 Etická analýza: Hlas křesťanů v Českém Rozhlase.....	27
4 Mediální výstup: Příběh slezské víry	31
4.1 Anopress analýza.....	31
4.2 Audio Storytelling.....	33
4.3 Etika storytellingu	34
4.4 Praktická část.....	35
Závěr	37
Seznam obrázků	39
Anotace	40
Abstract.....	41
Zkratky.....	42
Bibliografie	43

ÚVOD

Posvátné a profánní.¹ Jak úzká je dnes ve dvacátém prvním století hranice mezi těmito dvěma slovy? A na jaké straně stojí nebo mohou stát dnešní formy mediální komunikace?

Slezští protestanté se v dobách útlaku ze strany monarchie scházeli tajně na lesních bohoslužbách v beskydských horách, a v době socialismu pak tajně pašovali v pohřebním voze rakev plnou čerstvě vytištěných křesťanských zpěvníků.² Dnes jim stačí připojení k internetu a po pár kliknutích dostávají přístup ke stovkám záznamů kázání, ale i videoklipů tamějších křesťanských skupin, přičemž mladá generace vyměňuje kancionály za mobilní aplikace s písňovými texty. Už dávno pominula doba, kdy by hlavním médiem stmelujícím křesťany byl tisk – sborové či církevní noviny (jako například *Přítel lidu*³). V současnosti k vybavení většiny církví patří webové stránky, facebookové účty, messengerové skupiny, instagramové profily, youtubové kanály a Spotify podcasty. Nemluvě o odborech, dorostech, mládežích, kapelách, festivalech, konferencích, misijních projektech a spolcích, které sice zastřešuje jedna církev, ale mají svůj účet na sociálních sítích separovaně.⁴ Zdá se, že dnešní formu církevní komunikace jedné jediné církve snad ani nejde obsáhnout.

Teoretická část mého bakalářského projektu interdisciplinárního oboru Etika a kultura v mediální komunikaci, jenž prolíná etiku, religionistiku, kulturu,

¹ ELIADE, Mircea. Posvátné a profánní. Online. 2., přehlednuté a opr. vyd., V Oikúmené 1. Oikúmené. Praha: OIKOYMENH, 2006. ISBN 80-7298-175-7. [cit. 2. 4. 2025].

² ROZHOVOR S ADAMEM CIESLAREM, předsedou Historické společnosti Hereditas z.s., spolku pro aktualizaci dědictví slezského protestantismu, Český Těšín, 15. 11. 2023. Archiv autorky.

³ První vydání vyšlo roku 1885 viz SLEZSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ AUGSBURSKÉHO VYZNÁNÍ. Přítel [online]. Dostupné z: https://www.sceav.cz/cs/pritel#o_casopise [cit. 2. 4. 2025].

⁴ ROZHOVOR S ROMANEM RASZKOU, osobou zodpovědnou za mediální reprezentaci Slezské církve evangelické, Český Těšín, 30. 9. 2024. Archiv autorky.

historii i sociologii s médii, si klade za cíl seznámit čtenáře s kulturním dědictvím protestantismu Těšínského Slezska a možnostech jeho adaptace v digitálním světě pomocí metody storytellingu. Eticky spornými se stanou nejen vybrané úseky slezských dějin, ale i forma jejich prezentace v mediální komunikaci.

V první kapitole představím specifika národnostně-religiozního pozadí mnou zkoumané Slezské církve evangelické (dále jen SCEAV), přičemž budu porovnávat publikace historika Jozefa Szymecka z Ústavu pro studium totalitních režimů v České republice s další literaturou k tématu.⁵ Dále pak uvedu aktuální sociologické údaje Českého statistického úřadu týkající se víry v Moravskoslezském kraji.⁶ Posléze se budu věnovat terminologii českých médií v kontextu reprezentace Slezska.

Ve druhé kapitole přiblížím čtenáři digitální storytelling, který jsem využila i v praktické části mého bakalářského projektu. Následně nastíním problematiku vztahu médií a náboženství na základě teoretických rámců,⁷ které poskytuje Seyed Hassan Hosseini a s pomocí analýzy YouTube API a osobních rozhovorů představím jeden komunikační kanál církve, kterým je YouTube. Prvky digitálního storytellingu pak budu hledat v jejich deseti nejpopulárnějších videích ze série s názvem *Slova naděje*.

V třetí kapitole pomocí Potterova Boxu⁸ eticky zanalyzuji pořad *Głos Chrześcijan* vysílaný 30. srpna 2024 na vlnách Českého rozhlasu v Ostravě, přičemž moderátor i hostka rozhovoru jsou duchovními mnou zkoumané církve.

⁵ SZYMECZEK Józef, *Stát, církev a národ v československé části Těšínského Slezska (1945–1953)*, Český Těšín: Kongres Poláků v České republice, 2004.

⁶ Český statistický úřad. *Náboženská víra* [online]. [cit. 2. dubna 2025]. Dostupné z: <https://scitani.gov.cz/nabozenska-vira>

⁷ HOSSEINI, S. H. (2008). Religion and media, religious media, or media religion: Theoretical studies. *Journal of Media and Religion*, 7(1-2), 56-69. <https://doi.org/10.1080/15348420701838350>

⁸ CHRISTIANS, Clifford G.; FACKLER, Mark; MCKEE, Kathy Brittain a KRESHEL, Peggy J. *Media ethics: cases and moral reasoning*. 11th edition. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2020.

Ve čtvrté kapitole provedu analýzu pomocí serveru Anopress k tématu mé práce, poté zaměřím svou pozornost na audiostorytelling a důvody, proč je přínosné komunikovat kulturní dědictví právě skrze něj. Vzhledem k povaze mého oboru neopomenu etickou stránku storytellingu tak, jak ji hermeneuticky pojímá Hanna Meretoja ve své knize *The Ethics of Storytelling: Narrative Hermeneutics, History, and the Possible*.⁹ V neposlední řadě představím můj mediální projekt, ke kterému směřuje celá teoretická část mé práce. Jedná se o podcast s názvem *Příběh slezské víry*, který posluchačům přibližuje život tří generací mužů ze SCEAV. Cílem práce je na příkladu mého mediálního výstupu představit digitální storytelling jako vhodný nástroj k prezentaci problematiky protestantů Těšínského Slezska.

⁹ MERETOJA, Hanna. *The ethics of storytelling: narrative hermeneutics, history, and the possible. Explorations in narrative psychology*. New York, NY: Oxford University Press, 2018.

1 SLEZSKÁ VÍRA

Česko v povědomí průměrného Čecha ve skutečnosti končí v divoké a barbarské Ostravě. A ten kousek země mezi Ostravou a Slovenskem, to je nějaká cizí, neznámá a neprozkoumaná země, o které je známo jen to, že tam žijí nějakí Poláci, nějakí horalé, trochu Romů a trochu našich.¹⁰

Každá z historických zemí dnešního Česka má své kulturní dějiny, přičemž Slezsko vyniká svými národnostně-religiozními specifiky.¹¹ Ty se mimo jiné odráží i v největší nekatolické církvi na území Moravskoslezského kraje, kterou není Českobratrská církev evangelická (dále jen ČCE), ani Církev československá husitská, (jak tomu bývá v ostatních krajích,) ale SCEAV,¹² která sdružuje evangelíky české, polské i slezské národnosti na území Těšínského Slezska.¹³

Tato církev se stala s ohledem na náplň mého studijního programu předmětem zkoumání v mém bakalářském projektu. V následujících podkapitolách si tuto slezskou církev představíme. Začneme historickým kontextem a posléze si uvedeme aktuální data týkající se křesťanské víry v Moravskoslezském kraji. V závěru kapitoly bude čtenář na základě zpráv

¹⁰ MIKLASZ, Adam. Řezaný świat: osobisty przewodnik po Śląsku Cieszyńskim. Wydanie pierwsze. Cieszyn: Fundacja Volens, 2022. S. 53. ISBN 9788396086235.

¹¹ Více než polovina občanů hlásících se k polské či slezské národnosti je tradičně více religiozní. viz „Tradičně vysoká religiozita byla především u osob hlásících se k polské národnosti, kde překračovala více než polovinu všech. Obdobně tomu bylo rovněž u slezské národnosti,” Základní rozdělení věřících podle způsobu deklarace víry k 26. 3. 2011 a hlavní charakteristiky věřících <https://csu.gov.cz/docs/107508/2e34a7d5-373f-69d0-3803-29f7f3bf13cf/17022014a02.docx?version=1.0>

¹² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Veřejná databáze [online]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky#katalog=33525>

¹³ SLEZSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ A. V. SBORY a kazatelské stanice [online]. [citováno 22.10.2024]. Dostupné z: <https://www.sceav.cz/cs/sbory/sbory-a-kazatelske-stanice>

z vybraných českých médiích informován o problematice mediální prezentace Slezska.

1.1 SCEAV – Místo, kde se protíná víra a národnost

Když jsem přišel do jednoho sboru, tak se mě ptali:

*Pane faráři, co jste, Čech nebo Polák? Já jsem řekl
evangelík.*

Stanislav Piętak, emeritní biskup SCEAV¹⁴

Podle historika Józefa Szymeczka má protestantismus na Slezsku hluboké kořeny spadající až do šestnáctého století, čili století reformace německého teologa Martina Luthera. K přijetí luterství ze strany těšínského lidu se měl přičinit kníže Václav Adam z rodu Piastovců, který nastolil nový církevní řád, jenž později posloužil jako základní pilíř ke vzniku dnešní SCEAV.¹⁵

Samotná církev však na svých webových stránkách¹⁶ uvádí, že přijetí německé reformace dala ornou půdu už dřívější podpora učení Jana Husa, posléze pak v reakci na Lutherovu aktivitu německy mluvící obyvatelstvo Dolního Slezska a slezská knížata, jako například signatář Augsburského vyznání¹⁷ Jiří Braniborsko-Ansbašský, kterému se příznačně přezdívalo *Zbožný*. Slezské luterství pak, dokud nebyly jasně oddělené struktury, působilo jakousi dobu jako vnitřní misie katolické církve. V době vlády zmíněného knížete Václava Adama už bylo Těšínsko značně reformované, nepůsobili zde mniši

¹⁴ ROZHOVOR SE STANISLAVEM PIĘTAKEM, emeritním biskupem SCEAV, Smilovice u Třince, 14. 8. 2023. Archiv autorky

¹⁵ Józef SZYMECZEK, Stát, církev a národ v československé části Těšínského Slezska (1945–1953), Český Těšín: Kongres Poláků v České republice, 2004, s. 23.

¹⁶ SCEAV.CZ, „Které duchovní proudy ovlivnily evangelíky na Těšínsku.“ <https://www.sceav.cz/cs/historie/item/882-které-duchovní-proud-y-ovlivnily-evangelíky-na-těšínsku?start=1> [zveřejněno 2013, citováno 22. 10. 2023].

¹⁷ Augsburské vyznání je shrnutí učení evangelíků z roku 1630, viz Martin LUTHER, Philipp MELANCHTHON, Kniha svornosti, Praha: Kalich, 2006, s. 37–47.

a jejich dominikánský kostel sloužil německy hovořící luteránům, zatímco v tom farním se kázalo evangelíkům česky. Vydáním Řádu církevního (1568) tak vnesl Václav Adam pořádek do náboženských změn, a již pučící se evangelické církve, jejíž členové se ale nedlouho poté museli potýkat s protireformací.¹⁸ Na tu dodnes odkazují *lesní kostely*, tedy místa v beskydských lesích, kde se evangelíci tajně scházeli k bohoslužbám kočovných kazatelů.¹⁹

O tom, že se tamějšímu obyvatelstvu podařilo navzdory útlaku předávat své náboženské vyznání dalším generacím přes celá staletí dál, svědčí fakt, že město Těšín bylo za dob habsburské monarchie považováno za centrum luterství.²⁰ V polovině 18. století zde byla dokonce zřízena evangelická konzistoř.²¹ Jak je známo, v té době ale vypadaly samotné hranice státu naprosto jinak. A ne jinak tomu bylo v otázce národnosti.

Po první světové válce se drtivá většina vyznavačů slezského protestantismu na Těšínsku hlásila k polské národnosti,²² což bylo jasnou předzvěstí problémů. V Čechách a na Moravě došlo ke spojení vyznavačů augsburského a helvétského vyznání do církve českobratrské, zatímco německy hovořící protestantské obyvatelstvo se sjednotilo do Německé církve evangelické.²³ Zároveň vznikla

¹⁸SCEAV.CZ, „Stručná historie Slezské církve evangelické a.v.“

<https://www.sceav.cz/cs/historie/item/879-stručná-historie-slezské-církve-evangelické-a-v> [zveřejněno 2013, citováno 22. 10. 2023].

¹⁹SLEZSKÁ DIAKONIE, „Muzeum protestantismu na Těšínském Slezsku,“

<https://www.slezskadiakonie.cz/o-nas/knihovna-a-muzeum/muzeum-protestantismu-na-tesinskem-slezsku/> [citováno 23.10.2023].

²⁰Józef SZYMECZEK, Stát, církev a národ v československé části Těšínského Slezska (1945–1953), Český Těšín: Kongres Poláků v České republice, 2004, s. 23.

²¹Tamtéž, s. 24.

²²Józef SZYMECZEK, „Zápas polských evangelíků v Těšínském Slezsku o zachování konfesní a národní odlišnosti v poválečném Československu,“ s. 219.

<https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/securitas-imperii/no19/218-236.pdf>

²³MÍSTA REFORMACE „Německá evangelická církev (DEK) 1919,“

<https://mistareformace.cz/cs/m/nemecka-evangelicka-cirkev-dek-1919> [cit. 3. 11. 2023].

národní církve odkazující na Jana Husa.²⁴ V pro nás důležité oblasti tehdy na krátko fungoval Seniorat Śląski (česky Slezský seniorát), který spadl pod Varšavskou konzistoř.²⁵

Jenže po umělém spojení Čechů a Slováků²⁶ následovalo tvrdé oddělení obyvatel Těšínského Slezska v podobě Československo-polského sporu o Těšínsko, které nakonec rozdělilo město Těšín na kulturní polský Cieszyn a průmyslový Český Těšín, hranici pak určila řeka Olše.²⁷ Augsburská církev evangelická ve východním Slezsku vznikla oficiálně 13. července 1923, a to právě ze šesti sborů slezského seniorátu, které se najednou ocitly samy na české části Těšínska a neztotožňovaly se s žádnou již působící evangelickou církví.²⁸

V té době už ale zároveň působily mezi slezským evangelíky různé duchovní proudy a hnutí.²⁹ Za zmínku stojí novopietistické Křesťanské společenství, které vzniklo na základě duchovního probuzení kolem roku 1905

²⁴ CÍRKEV ČESKOSLOVENSKÁ HUSITSKÁ „Historie,“ <https://www.ccsch.cz/historie.html> [zveřejněno 3. 3. 2023, cit. 3. 11. 2023].

²⁵ Józef SZYMECZEK, Stát, církev a národ v československé části Těšínského Slezska (1945–1953), Český Těšín: Kongres Poláků v České republice, 2004, s. 24.

²⁶ HEIMANN, Mary. Czechoslovakia: the state that failed. S. 1-19. New Haven: Yale University Press, 2009.

²⁷ ČESKÁ TELEVIZE „Češi proti Polákům. Před sto lety začala sedmidenní válka o Těšínsko,“ <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/cesi-proti-polakum-pred-sto-lety-zacala-sedmidenni-valka-o-tesinsko-69484> [zveřejněno 23. 1. 2019, cit. 3. 11. 2023].

²⁸ Józef SZYMECZEK, Stát, církev a národ v československé části Těšínského Slezska (1945–1953), Český Těšín: Kongres Poláků v České republice, 2004, s. 24.

²⁹ CÍRKEV BRATRSKÁ V HORNÍ SUCHÉ „Kdo jsme,“ <https://cbhornisucha.cz/kdo-jsme/o-nas/> [cit. 3. 11. 2023].

známého jako Těšínský zázrak,³⁰ nebo *Svaz rozhodných křesťanů*, spolek letničního charakteru,³¹ který byl předzvěstí vzniku Apoštolské církve na území Česka.³²

Po roce 1945 bylo na polské a německé obyvatelstvo, které inklinovalo k evangelické víře, nahlíženo jako na menšinu plnou státu nepřátelských jedinců. Od většiny společnosti se odlišovaly svou národností i náboženským vyznáním. Tito lidé se tak stali jasným politickým cílem odplaty za okupaci Československa ze strany Němců nebo zábor území Těšínska Poláky. Z těchto důvodů nakrátko ožila touha po spojení všech evangelíků žijících na českém území pod jednu církev – ČCE.³³

Jelikož na základě principu kolektivní viny došlo k odsunu Němců i z Těšínského Slezska, německé sbory se v té době v podstatě rozpadly a v tomto stavu se pak přičlenily k ČCE. V otázce připojení slezských evangelíků k ČCE měli negativní postoj nejen Slezané, ale i slovenští luteráni, kteří se obávali toho, že by se v budoucnu mohla rozvinout snaha omezit i jejich autonomii. Nábožensko-mocenské spory, které nakonec trvaly tři roky, se vedly i v duchu toho, která ze stran více spolupracovala s Němci.³⁴ Zároveň bylo jasné, že i tento

³⁰ SLEZSKÁ DIAKONIE, „Muzeum protestantismu na Těšínském Slezsku,“ <https://www.slezskadiakonie.cz/o-nas/knihovna-a-muzeum/muzeum-protestantismu-na-tesinskem-slezsku/> [cit. 3. 11. 2023].

³¹ 100. výročí Svazu rozhodných křesťanů uvádí, že jelikož se už od počátku dvacátého století evangelická církev na Těšínsku zajímala více o otázky společenské a národní, začala vznikat probuzenecká hnutí, jež prahla po jasném učení o spasení. Viz Pavel BUBÍK, 100. výročí Svazu rozhodných křesťanů, Cieszyn: Wydawnictwo Arka, 2010, s. 19.

³² Pavel BUBÍK, 100. výročí Svazu rozhodných křesťanů, Cieszyn: Wydawnictwo Arka, 201, s. 47.

³³ Józef SZYMECZEK, „Zápas polských evangelíků v Těšínském Slezsku o zachování konfesní a národní odlišnosti v poválečném Československu,“ s. 222.

<https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/securitas-imperii/no19/218-236.pdf>.

³⁴ „Nemohli bychom (podobně jak to činí Synodní rada [ČCE – pozn. autora]), kdybychom byli zlomyslní, říci, že jistě církev českobratrská byla „dajčfraindlišská“, když jí bylo možno po celou dobu německé okupace klidně pracovat, když nebyla zrušena, měla plný počet duchovních sil, bylo jí dovoleno bez překážky česky kázat a mohla mít dokonce ve Vídni svého faráře a také v Moravské Ostravě v církvi německé, když českobratrští faráři složili slib věrnosti „vůči Hitlerovi“ (Kostnické jiskry č. 22 ze dne 30. května 1946). Naproti tomu naše církev byla zrušena, správa odevzdána do rukou Němců, presbyterstva rozvázána, duchovní z počtu 24 až na dva suspendováni a zbaveni

aktuální spor ovlivní politika státu. Augsbursští evangelíci tehdy zápas o svá práva vyhráli.³⁵

Je na místě zmínit, že problémy tehdy nebyly jen mezi čechobratry a slezskými luterány, ale i v samotné augsburské církvi. I čeští faráři Augsburské církve ve východním Slezsku (dnes SCEAV) se pokoušeli získat podporu vlády a lepší podmínky, a to skrz memorandum, ve kterém vyjádřili své přání sjednotit evangelíky stejně tak, jak se sjednocují politické strany.³⁶ Symbolicky přirovnaly Klementa Gottwalda k Mojžíšovi ze Starého Zákona.³⁷ Není jasné, zda byl s tímto dokumentem seznámen synod ČCE, nebo šlo jen o snahu ze stran českých luteránských pastorů ze Slezska. Ti měli nakonec dvě možnosti, podřídít se vedení augsburské církve nebo se přiřadit do jednoho z pěti československých sborů na Těšínsku. Osudy českých duchovních byly různé a někteří z nich si nakonec v augsburské církvi, kde od padesátých let začala převládat národnost česká, získali oblibu místních farníků.³⁸ Zdeněk Jirásek se ve své knize *Církevní dějiny Slezska 18.–20. století, dění v protestantských kruzích v počátcích socialismu* věnuje velmi stroze a zaměřuje se zejména na římskokatolickou

úřadu, v 50 % uvržení do koncentračních táborů, bohoslužební jazyk polský zakázán, polské náboženské knížky, jež se nacházely ve farních úřadech na skladě, zničeny, evangelický polský tisk znemožněn a zakázán, všechny polské evangelické spolky, dokonce rázu charitativního zlikvidovány, viz Apologie Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v Československu (červen 1946), Zemský archiv Opava, f. KNV ostrava, k. 8, inventární číslo 26, signatura 460.

³⁵ Józef SZYMECZEK, „Zápas polských evangelíků v Těšínském Slezsku o zachování konfesní a národní odlišnosti v poválečném Československu,” s. 228, <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/securitas-imperii/no19/218-236.pdf>.

³⁶ Tamtéž, s. 229.

³⁷ MEMORANDUM ČESKÝCH FARÁŘŮ AUGSBURSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ VE VÝCHODNÍM SLEZSKU REAGUJÍCÍ NA NOVOU POLITICKOU SITUACI V ČESKOSLOVENSKU (14. 4. 1948), Československá církev evangelická na Těšínsku, k. XIX a 2b, Archiv ČCE.

³⁸ Józef SZYMECZEK, „Zápas polských evangelíků v Těšínském Slezsku o zachování konfesní a národní odlišnosti v poválečném Československu,” s. 229, <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/securitas-imperii/no19/218-236.pdf>.

církev. Mezi léty 1948–1952 zmiňuje augsburské evangelíky pouze v souvislosti s problémy, které často vyrůstaly z *animozit uvnitř církve*.³⁹

1.2 Aktuální data k náboženskému vyznání v kraji

Křesťanské náboženství je jev mnohem starší než národ nebo nacionalismus.

Miroslav Hroch, historik⁴⁰

Podle posledních dat sčítání lidu v roce 2021 žije v Moravskoslezském kraji celkem 1 162 841 obyvatel, z nichž 459 322 (39,5 %) se označuje za věřící. Méně než polovina z nich, konkrétně 206 846 osob (25,3 %) se hlásí k církvi, náboženské společnosti nebo směru. Křesťanskou víru vyznává 187 639 obyvatel.⁴¹ Největší zastoupení mezi nimi má Římskokatolická církev, ke které se v kraji hlásí 108 550 osob. Nejpočetnější nekatolickou křesťanskou církví je SCEAV, ke které se přihlásilo 6 783 obyvatel (v celé České republice 7 081). Na druhém místě⁴² se umístila Českobratrská církev evangelická (2 266 věřících) a na třetím Církev bratrská (1 921 věřících).

Ke slezské národnosti se v kraji hlásí 26 9696 obyvatel, zatímco k polské 25 059.⁴³

³⁹ Zdeněk JIRÁSEK, *Církevní dějiny Slezska 18.-20.století*, Opava: Slezská univerzita, 2011, s. 80.

⁴⁰ Miroslav HROCH, (2021). National Movements with and without Religion: The Nation and Religion in a Historical Perspective. *Studies in Religion/Sciences Religieuses*, 50(4), 496. <https://doi.org/10.1177/0008429820978970> (První online vydání, 2021)

⁴¹ Tato kategorie zahrnuje církve spolupracující s Ekumenickou radou církví v České republice. Učinila jsem tak, abych se vyhnula kontroverzním novodobým náboženským společnostem. Srov. Ekumenická rada církví v České republice. Kdo jsme [online]. Dostupné z: https://www.ekumenickarada.cz/kdo_jsme

⁴² Státem uznaná Náboženská společnost Svědkové Jehovovi by se sice svým počtem věřících (2 918) zařadila na druhé místo mezi nekatolickými křesťanskými církvemi v kraji, avšak vzhledem k tomu, že není členem Ekumenické rady církví, nebyla do tohoto výčtu zahrnuta.

⁴³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. VEŘEJNÁ DATABÁZE [online]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4293&katalog=33522&pvo=SLD210082-KR&pvo=SLD210082-KR&evo=v133 ! SLD21F1008-H2_1

Z dostupných údajů Českého statistického úřadu vyplývá, že je Moravskoslezský kraj nábožensky pluralitní.⁴⁴ Z dat ale nelze jednoznačně určit korelaci mezi příslušností k polské či slezské národnosti a členstvím ve SCEAV. Nicméně údaje z roku 2011 ukazují, že „tradičně vysoká religiozita byla především u osob hlásících se k polské národnosti, kde překračovala více než polovinu všech. Obdobně tomu bylo rovněž u slezské národnosti.“⁴⁵

1.3 Zapomenuté Slezsko

Česká republika se skládá z Čech, Moravy a Slezska, přičemž české Slezsko tvoří sedm desetin Moravskoslezského kraje, čtvrtého nejlidnatějšího regionu. Malá část Slezska se nachází i v Olomouckém kraji. V letech 1960–1999 území Slezska patřilo k tehdejšímu Severomoravskému kraji⁴⁶ a zjednodušující pojmy *severní Morava* či jen *Morava* zůstaly k označení celého Moravskoslezského kraje i přes jejich nesprávnost dodnes ve slovníku jednoho média.

Prvním příkladem nám může být článek ze serveru *Seznam Zprávy* týkající se krajských voleb v roce 2024 s názvem „Postrach z Havířova“ či návrat Vondráka? *Morava se připravuje na volby*,⁴⁷ který si rozporuje už jen titulkem, jelikož město Havířov leží na území Slezska.

Nesprávná označení se v kontextu povodní v roce 2024 nevyhnula ani veřejnoprávním médiím. Český rozhlas uspořádal *Benefiční koncert pro severní*

⁴⁴ STOUT A. Daniel, *Media and Religion, Foundations of an Emerging Field*. New York: Routledge, 2012, s. 58.

⁴⁵ ZÁKLADNÍ ROZDĚLENÍ VĚŘÍCÍCH PODLE ZPŮSOBU DEKLARACE VÍRY K 26. 3. 2011 A HLAVNÍ CHARAKTERISTIKY VĚŘÍCÍCH. [online] Dostupné z: <https://csu.gov.cz/docs/107508/2e34a7d5-373f-69d0-3803-29f7f3bf13cf/17022014a02.docx?version=1.0>

⁴⁶ ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 36/1960 Sb. o rodině [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1960-36#p3>

⁴⁷ SEZNAM ZPRÁVY. Kraj, postrach z Havířova či návrat Vondráka. Morava se připravuje na volby [online]. 26. srpna 2024. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/volby-kraj-postrach-z-havirova-ci-navrat-vondraka-morava-se-pripravuje-na-volby-258288>

Moravu s tím, že příspěvkem mají posluchači podpořit „Domov pro seniory Krnov, Domov Bílá Opava, Domov Slunovrat v Ostravě-Přívoze a Domov Iris v Ostravě.”⁴⁸ První dvě zmíněná zařízení se ale nacházejí ve Slezsku, nikoli na Moravě, a to ani té severní.

14. září 2024 zmiňuje Marcela Augustová ve druhém headlinu *Událostí*, že „Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj vyhlásily stav nebezpečí,” přičemž na obrazovce vidíme titulek „Krise na severu Moravy,”⁴⁹ který tak dva zmiňované kraje zjednodušeně označuje za severní Moravu. Po rychlém přehledu nejdůležitějších událostí dne pokračuje Augustová se slovy: „Extrémně nebezpečné povodně pohlcují část severní Moravy, hejtmani Olomouckého a Moravskoslezského kraje vyhlásili stav nebezpečí,”⁵⁰ jenže, jak dokazuje i mapa s příběhem (story map), vytvořená Českým statistickým úřadem, povodně se netýkaly jen severní Moravy, ale i Slezska.⁵¹ Den poté, 15. září, *Události* na České televizi otevírá Michal Kubala větou „Stoletá voda na severu Moravy vzala první domy, zaplavila menší obce i velká města,” přičemž na obrazovce vidíme titulek „Extrémní povodně na Moravě” a v pozadí video ze Slezska, konkrétně z města Jeseník.⁵²

Ačkoliv iRozhlas v perexu jednoho ze svých článků dne 14. září 2024 popisuje, že „nejvážnější je situace na severu Moravy a Slezska. Stále se zvedají hladiny

⁴⁸ ČESKÝ ROZHLAS DVOJKA. Benefiční koncert pro severní Moravu podpořil povodněmi postižené domovy pro seniory [online]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/beneficni-koncert-pro-severni-moravu-podporil-povodnemi-postizene-domovy-pro-9319580>

⁴⁹ ČESKÁ TELEVIZE. Události: 14. září 2024. [online]. Praha: Česká televize, 2024 [cit. 2025-04-10]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/224411000110914/>

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Povodně v České republice 2024. [online]. Praha: ČSÚ, 2024 [cit. 2025-04-10]. Dostupné z: <https://geodata.csu.gov.cz/portal/apps/storymaps/stories/caf130c4e3354d47b35bb4f8860378fd>

⁵² ČESKÁ TELEVIZE. Události: 15. září 2024. [online]. Praha: Česká televize, 2024 [cit. 2025-04-10]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/224411000100915/>

řek a voda zatopila Jesenicko, Opavu nebo Bohumín,"⁵³ (všechna zmiňovaná území jsou součástí Slezska, pozn. autorky) a Seznam Zprávy dne 16. září vyjmenovávají města Krnov, Opava, Jeseník, Bohumín a Litovel (až na Litovel se jedná o slezská města, pozn. autorky) jako příklad měst, která napříč republikou povodně zasáhly nejhůře,⁵⁴ server Anopress, který monitoruje česká média, v době od začátků povodní ode dne 13. září až po zbytek měsíce září (30. 9. 2024), nachází po zadání klíčových slov *Povodně AND Moravskoslezský kraj AND Slezsko* pouze 635 článků,⁵⁵ kdežto při záměně posledního ze tří klíčových slov na výraz *Morava* je ke stejnému časovému rozmezí nalezeno článků 2 228.⁵⁶ V případě Olomouckého kraje je pak článků k věnujícím se výrazům *Povodně AND Olomoucký kraj AND Morava* celkem 1900 a při záměně posledního klíčového slova na *Slezsko* pouze 447.⁵⁷ Naskýtá se tedy otázka, zda média v případě povodní málo informovala o podle nich nejvíce zasažených lokalitách, nebo zda je mylně pokládala za část Moravy.

Další zajímavostí k tématu je, že v posledních pěti letech⁵⁸ se podle serveru Anopress výrazům *Moravskoslezský kraj AND Morava* věnuje 25 133 článků, kdežto pojům *Moravskoslezský kraj AND Slezsko* o více než polovinu méně,

⁵³ iRozhlas.cz. HARÁN, Josef. Povodně v Česku: Kde je stav nebezpečí a kde hrozí další záplavy? [online]. 14. září 2024 [cit. 10. 4. 2025]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/povodne-situace-v-krajich-stav-nebezpeci-hladiny-rek-vypadek-elekriny-prehled_2409141930_har

⁵⁴ SEZNAM ZPRÁVY. Přehledně v mapě: Místa, na kterých se nejhůře podepsaly záplavy [online]. Seznam Zprávy, 15. září 2024 [cit. 10. 4. 2025]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-prehledne-v-mape-mista-na-kterych-se-nejhure-podepsaly-zaplavy-260280>

⁵⁵ ANOPRESS IT, a.s. Anopress: mediální monitoring a archiv. [online]. Praha: Anopress IT, [cit. 10. 4. 2025]. Dostupné z: <https://monitoring.anopress.cz/>

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ Ke dni 10. 4. 2025.

konkrétně 9 719 článků.⁵⁹ Proč tomu tak v tomto případě je, by ale bylo nad rámec mé práce.

Při přihlédnutí k etice práva Johna Rawlse a principu rovnosti šancí a difference,⁶⁰ se dá konstatovat, že obyvatelé Slezska mají právo na správnou reprezentaci a uznání jejich identity v médiích. Chybné označení může vést k marginalizaci jejich kultury a historie. A to se týká i mnou zkoumané SCEAV. Média by měla chránit práva všech regionů tím, že zajistí jejich správnou identifikaci ve veřejných diskuzích. Na základě zmiňovaného etického principu neexistuje důvod, proč by média měla Moravskoslezský kraj zjednodušeně a nepravdivě označovat za (severní) Moravu, a to tím spíš s přihlédnutím na skutečnost, že jak už bylo zmíněno na začátku, severní Morava tvoří výrazně menší část kraje.

2 DIGITÁLNÍ STORYTELLING

Zvuk jako médium dokáže oslovit posluchače intimním způsobem – pohlcuje je, vtahuje do příběhu a umožňuje jim vytvořit si osobní spojení s vypravěčem.

Walter J. Ong, jezuitský duchovní a historik⁶¹

V následujících podkapitolách se seznámíme s teoretickým rámcem storytellingu, a posléze přejde naše pozornost k mediální prezentaci církve na YouTube s otázkou, zda jsou u nich užívány prvky storytellingu.

⁵⁹ ANOPRESS IT, a.s. Anopress: mediální monitoring a archiv. [online]. Praha: Anopress IT, [cit. 10. 4. 2025]. Dostupné z: <https://monitoring.anopress.cz/>

⁶⁰ CHRISTIANS, C. G., Fackler, M., Richardson, J. E., & Kreshel, P. J. (2015). Media Ethics: Cases and Moral Reasoning (9th ed., s. 31–32). New York: Routledge.

⁶¹ ONG, W. J. (2007). Orality and Literacy: The Technologizing of the Word (2nd ed). London: Routledge.

2.1 Teoretický rámec

Storytelling, v českém překladu vyprávění příběhů, má rituální charakter a je důležitým prostředkem k vytváření i udržování komunity.⁶² Vyprávění příběhů je nedílnou součástí lidské kultury a elementárním prvkem snad všech světových náboženství.

Křesťanství není výjimkou, ať už to ve Starém Zákoně, kdy Bůh komunikuje skrz proroky v symbolech a metaforách, nebo v Novém Zákoně, kde sám Ježíš vypráví různá podobenství, a příběhy o něm jsou pak vyprávěny dál jeho následovníky. Až postupně se křesťanská víra začala nahrazovat dogmaty a kritickou analýzou, na začátku ale stojí příběh o Ježíši, který člověka vyzývá k tomu, aby se i on sám stal součástí jeho nedokončeného příběhu.⁶³

Digitální storytelling představuje způsob narativního sdělování využívající digitální technologie, včetně videa, audia, grafiky nebo textu.⁶⁴ První využití digitálního storytellingu je datováno do konce osmdesátých let dvacátého století, kdy začalo *Centrum pro digitální storytelling* se školením svých zájemců v zachycování osobních příběhů. Účelem bylo, aby tyto příběhy zůstaly zachovány pro budoucí generace.⁶⁵ Centrum definovalo sedm klíčových prvků digitálního příběhu: „(1) *autorova perspektiva* či *úhel pohledu*; (2) *otázka, na kterou příběh odpovídá*; (3) *emocionální obsah příběhu, který mu dodává živost*; (4) *„dar hlasu“*, který pomáhá příběh personalizovat; (5) *síla zvukové stopy nebo zvuků, které podporují dějovou linii*; (6) *střídmost, tedy využití pouze nezbytných informací, aby nedošlo*

⁶² MUNIZ, A. M., and O'GUINN, T. C. (2001). Brand community. *Journal of Consumer Research* (March), 27(4), 412–32. s. 423.

⁶³ BELMONTE, A., & RYMARZ, R. (2025). Shaped by the story: narrative theology, storytelling and Christian Religious Education. *British Journal of Religious Education*, 1–5. <https://doi.org/10.1080/01416200.2025.2461071>

⁶⁴ SAGE, Melanie; Singer, Jonathan B.; LaMarre, Andrea; and Rice, Carla. Digital Storytelling: Tools, Techniques, and Traditions. *Digital Social Work*, s. 92, 2018. Dostupné z: https://ecommons.luc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1120&context=socialwork_facpubs.

⁶⁵ Tamtéž, s. 92.

k zahlčení publika; a (7) tempo nebo rytmus příběhu,"⁶⁶ Digitální příběhy mohou obsahovat některé nebo všechny tyto prvky, přičemž jejich podstatou je vyprávění skrze digitální média.⁶⁷

2.2 Co pastor, to YouTuber?

Zabalím, pohřbím někoho, беру foťák a jedu něco nahrávat.

*Roman Raszka, pastor SCEAV*⁶⁸

Z teoretického hlediska lze vnímání vztahu náboženství a médií, jak uvádí Hossaini ve své studii, analyzovat prostřednictvím tří hlavních přístupů: funkcionalistického, esenciálního a interaktivního. Tyto přístupy poskytují odlišné perspektivy na zkoumaný fenomén a umožňují jeho hlubší porozumění v kontextu současné mediální komunikace.⁶⁹

Funkcionalistické přístupy považují média za neutrální nástroje, které slouží k přenosu náboženských sdělení, zatímco esencialistické přístupy zdůrazňují, že média mají svou vlastní kulturní identitu, která může být v rozporu s náboženstvím. Interaktivní přístupy se zaměřují na dynamickou interakci mezi náboženstvím a médii, a zdůrazňují, že oba prvky se vzájemně ovlivňují a přetvářejí. Hosseini také upozorňuje na stírání hranic mezi světskou a posvátnou sférou.⁷⁰ Ty můžeme pozorovat i na příkladu SCEAV, přičemž by tato oblast zasloužila bližší prozkoumání nad rámec mé práce.

⁶⁶ Tamtéž, s. 92.

⁶⁷ SAGE, Melanie; Singer, Jonathan B.; LaMarre, Andrea; and Rice, Carla. Digital Storytelling: Tools, Techniques, and Traditions. Digital Social Work, s. 92-95, 2018. Dostupné z: https://ecommons.luc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1120&context=socialwork_facpubs.

⁶⁸ ROZHOVOR S ROMANEM RASZKOU, osobou zodpovědnou za mediální reprezentaci SCEAV, Český Těšín, 30. 9. 2024. Archiv autorky.

⁶⁹ HOSSEINI, S. H. (2008). Religion and media, religious media, or media religion: Theoretical studies. Journal of Media and Religion, 7(1-2), 56-69. <https://doi.org/10.1080/15348420701838350>

⁷⁰ Tamtéž, s. 56–59.

Hlavním médiem, skrze které je v dnešní době SCEAV spojena s okolním světem, je platforma YouTube (dále jen YT), která se řadí mezi nová média⁷¹. Tam mohou sledující už od doby pandemie covidu⁷² sledovat denně bez reklam⁷³ nová, zpravidla 3–5 minut dlouhá zamyšlení všech teologů, případně i pastoračních pracovníků církve, s názvem *Slova naděje*. Na základě denní aktivity kanálu Slezská církev evangelická a.v., můžeme konstatovat, že žádná jiná církev v České republice nekomunikuje svá sdělení přes oficiální kanál na YT v tak častých intervalech, jak právě tato. K 16. únoru 2025⁷⁴ má kanál s názvem Slezská církev evangelická a. v. 682 792 zhlédnutí, přes tisíc odběratelů (1,09 tisíc) a 1 318 nahraných videí.⁷⁵

Ačkoliv je podle definice *Cambridge Dictionary* YouTuberem jedinec, který pravidelně využívá platformu YouTube, přičemž se zaměřuje především na tvorbu a účinkování ve videích zveřejňovaných na této stránce,⁷⁶ Roman Raszka, osoba odpovědná za mediální reprezentaci církve a zároveň pastor ve dvou slezských sborech, se za youtubera ani influencera nepovažuje: „*To je spíše fenomén dnešní doby, ti influenceři, a to vyžaduje určitý způsob života. Já nejsem ten typ, který by se rád stavěl před kameru; spíše se zaměřuji na technickou stránku věci –natačím, stříhám... necítím se jako bavič, ani nemám potřebu sdílet své*

⁷¹ Nová média již neslouží pouze k ukládání a přenosu informací, ale zejména umožňují širokou konektivitu a kolektivní zapojení prostřednictvím digitálních sítí. Viz Drucker, Johanna, and Bernadette Wegenstein. *Critical Terms for Media Studies*. Strana 181. Edited by W. J. T. Mitchell and Mark B. N. Hansen, The University of Chicago Press, 2010.

⁷² ROZHOVOR S ROMANEM RASZKOU, osobou zodpovědnou za mediální reprezentaci SCEAV, Český Těšín, 30. 9. 2024. Archiv autorky.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Od začátku své působnosti 1. 4. 2019.

⁷⁵ YOUTUBE DATA API. Analýza dat z YouTube API [online]. [citováno 16.2.2025]. Dostupné z: <https://developers.google.com/youtube/v3>

⁷⁶ CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS. (n.d.). Youtuber. V *Cambridge Dictionary*. Citováno 3. března 2025, z <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/youtuber>

vlastní prožitky a zážitky tak, abych je prodával lidem, protože to je především o sledovanosti."⁷⁷

V polovině z deseti aktuálně⁷⁸ nejpoblárnějších *Slov naděje* na zmiňovaném kanálu církve, z nichž všechna přesáhla tisíc shlédnutí, figuruje pastor Lukáš Sztefek, farář z Těrlicka.⁷⁹ Ten má zkušenost i s příchodem nových lidí do církve na základě zhlédnutí YT videí, podle jeho slov se ale nejedná o masový jev: „Já osobně hodně přemýšlím o médiích. Je nebezpečné zaměřit se na tisíce sledujících, protože pokud to není provázané s lokální církví, lidé zůstávají ve vzduchoprázdnu. Nevíš, co se děje, zda si jen video pustili nebo co tam dělají. Proto pro mě vždy platilo: pracuj lokálně a využívej média jako bonus. Je důležité, aby obsah byl kvalitní, ale zároveň by neměl být hlavním komunikačním kanálem.“⁸⁰

Otázkou zůstává, zda se ale na základě celkového dosahu a frekvence vydávání videí nestala právě hlavním komunikačním kanálem církve platforma YT, a to mimo jiné s přihlédnutím k faktu, že na většině kanálů jednotlivých sborů církve jsou pravidelně přidávány živé záznamy z bohoslužeb.⁸¹

2.3 Digitální storytelling ve Slovech naděje

V následující části se zaměřím na to, do jaké míry církev SCEAV využívá prvky storytellingu ve svých deseti nejpoblárnějších videích z pořadu *Slova naděje*. Popis se opírá o koncept *StoryCenter*, který definoval sedm výše zmíněných klíčových prvků digitálního storytellingu.

⁷⁷ ROZHOVOR S ROMANEM RASZKOU, osobou zodpovědnou za mediální reprezentaci SCEAV, Český Těšín, 30. 9. 2024. Archiv autorky.

⁷⁸ K 21. březnu 2025.

⁷⁹ YOUTUBE DATA API. Analýza dat z YouTube API [online]. [citováno 20.3.2025]. Dostupné z: <https://developers.google.com/youtube/v3>

⁸⁰ ROZHOVOR S LUKÁŠEM SZTEFKEM, nejpoblárnějším pastorem na YouTube SCEAV, Český Těšín, 30. 9. 2024. Archiv autorky.

⁸¹ YOUTUBE DATA API. Analýza dat z YouTube API [online]. [citováno 16.2.2025]. Dostupné z: <https://developers.google.com/youtube/v3>

Pro tento účel byla vybrána videa na základě počtu zhlédnutí na oficiálním kanálu církve SCEAV. Do vzorku bylo zahrnuto deset nejpopulárnějších videí, která obsahují klíčové sousloví *Slova naděje*, a to podle aktuálního stavu k datu 3. 4. 2025.

Nejsledovanějším videem jsou *Slova naděje, 1. 4. – Zbyšek Kaleta*⁸² (dále jen *video 1*). Na statickém záběru vidíme Kaletu sedícího ve studiu, povzbuzující diváka k prožití Velikonoc v období covidové pandemie.

Na druhém místě se umístila *Slova naděje – 22. 1. 2025 – Boleslav Taska*⁸³ (dále jen *video 2*). Taska v rozhovoru se svým nevidomým sborovníkem odkrývá úskalí života křesťana s handicapem.

Třetí místo obsadila *Slova naděje – 1. 1. 2025, Tomáš Tyrlík, biskup SCEAV*⁸⁴ (dále jen *video 3*). Jedná se spíše o novoroční proslov, ve kterém je s biskupem i jeho žena.

Čtvrtá v řadě byla *Slova naděje – 4. 11. 2023 – Lukáš Sztefek 5.45*⁸⁵ (dále jen *video 4*). Sztefkův hlas v něm vypráví o válečném konfliktu v pásmu Gazy, přičemž na obraze vidíme ilustrační záběry z města Jeruzalém.

Páté místo zaujala *Slova naděje – 12. 2. 2024 – Tyrlíkovi*⁸⁶ (dále jen *video 5*). Biskup církve v něm s manželkou zve k prožití Národního týdne manželství.

⁸² SLOVA NADĚJE, 1. 4. – ZBYŠEK KALETA. [online]. YouTube, 1. dubna 2024. Dostupné z: <https://youtu.be/OtfgsezEnPI>

⁸³ SLOVA NADĚJE – 22.1.2025 – BOLESLAV TASKA. [online]. YouTube, 22. ledna 2025. Dostupné z: <https://youtu.be/ZSCEUMm4Bt8>

⁸⁴ SLOVA NADĚJE – 1.1.2025, TOMÁŠ TYRLÍK. [online]. YouTube, 1. ledna 2025. Dostupné z: <https://youtu.be/CQbmGnvitcY?feature=shared>

⁸⁵ SLOVA NADĚJE – 4.11.2023 – LUKÁŠ SZTEFEK. [online]. YouTube, 4. 11. 2025. Dostupné z: https://youtu.be/00Biy1MB_kg?feature=shared

⁸⁶ SLOVA NADĚJE – 12.2.2024 – TYRLÍKOVI. [online]. YouTube, 12. února 2024. Dostupné z: <https://youtu.be/U0zvQ3Cpyg8?feature=shared>

Na šestém místě se umístila *Slova naděje – 27. 4. 2024 – Lukáš Sztefek*⁸⁷ (dále jen *video 6*), ve kterém se pastor vydává na hokejové utkání v Třinci.

Sedmém místu vévodí *Slova naděje – 14. 3. 2024 – Lukáš Sztefek*⁸⁸ (dále jen *video 7*), v němž autor shrnuje své dojmy z návštěvy hlavního města Tajvanu.

Osmá v pořadí jsou *Slova naděje – 27. 11. 2020 – Lukáš Sztefek*⁸⁹ (dále jen *video 8*), v němž Sztefek zve své posluchače k poklidnému prožití adventního času v době pandemie.

Deváté video v pořadí s názvem *Slova naděje – 17. 9. 2024 – Lukáš Sztefek*⁹⁰ (dále jen *video 9*) vypráví o povodních z perspektivy pastora.

Na desátém místě se umístilo video *Slova naděje – 4. 11. – Emil Macura*,⁹¹ (dále jen *video 10*), na němž je Macura se svou manželkou a dvěma dcerami a používá obraz kojence jako připodobnění k duchovnímu životu.

Prvním z mnou pozorovaných kritérií, která jsem převzala z teoretického rámce digitálního storytellingu,⁹² byla autorova perspektiva či úhel pohledu. Ve *videu 1* zaznívá osobní perspektiva autora pouze dvakrát a velmi krátce, převažují slovesné tvary v 1. osobě množného čísla. Obdobně tomu tak je ve *videích 3 a 5*, kde biskup církve spíše nevyužívá možnosti přiblížit svou perspektivu a upřednostňuje komunikaci v množném čísle. Více osobní je ve *videích* jeho manželka. Na druhou stranu ve *videích 2, 4–10*, kde vystupuje

⁸⁷ SLOVA NADĚJE – 27.4.2024 – LUKÁŠ SZTEFEK. [online]. YouTube, 27. dubna 2024. Dostupné z: <https://youtu.be/oSyFMDC-dw4?feature=shared>

⁸⁸ SLOVA NADĚJE – 14.3.2024 – LUKÁŠ SZTEFEK. [online]. YouTube, 14. března 2024. Dostupné z: https://youtu.be/JHxRK_VB96g?feature=shared

⁸⁹ SLOVA NADĚJE – 27.11.2020 – LUKÁŠ SZTEFEK. [online]. YouTube, 27. listopadu 2020. Dostupné z: <https://youtu.be/Z-anC7GN4IE?feature=shared>

⁹⁰ SLOVA NADĚJE – 17.9.2024 – LUKÁŠ SZTEFEK. [online]. YouTube, 17. září 2024. Dostupné z: <https://youtu.be/7FjpsE9Tlhk?feature=shared>

⁹¹ SLOVA NADĚJE – 4.11. – EMIL MACURA. [online]. YouTube, 4. listopadu 2021. Dostupné z: https://youtu.be/4Um1F13_i_Q?feature=shared

⁹² SAGE, Melanie; Singer, Jonathan B.; LaMarre, Andrea; and Rice, Carla. Digital Storytelling: Tools, Techniques, and Traditions. Digital Social Work, s. 62, 2018. Dostupné z: https://ecommons.luc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1120&context=socialwork_facpubs.

mladší generace pastorů církve, vidíme více jejich osobního úhlu pohledu, případně nás vtahují do perspektivy někoho druhého.

Dále jsem sledovala, zda v úvodu zazní otázka, na které video odpovídá. V žádném z mých zkoumaných videí otázka nefigurovala.

S emocemi ve videu, což je aspekt digitálního storytellingu číslo 3, se pravděpodobně snaží pracovat všichni pastoři církve, například ve *videu 2* zaznívá emocionální příběh člověka s postižením, *videa 1 a 8* pracují s tématem pandemie a *video 4* pojednává o válečném konfliktu.

Práci s hlasem lze nejlépe pozorovat na příkladu *videa 4 a 7*, kdy se na pozadí záznamu střídají různé záběry, k nimž je přidán audiokomentář.

Co se týče zakomponování speciálních zvuků do videí, nejvíce s nimi pracuje Sztefek ve *videích 4, 6–9*, během nichž hraje na pozadí hudba, v případě *videa 4* je píseň dokonce hlavním obsahem téměř poloviny videa. Ve *videu 3* je v závěru *Slov naděje* zpívaná z úst manželů Tyrlíkových polská píseň.

Vzhledem k tomu, že žádné z videí není delší než 15 minut, nemůžeme hovořit o tom, že by informačně zahlcovalo potenciálního diváka.

S dynamikou videa nejlépe pracuje Sztefek. Tyrlíkova dynamika je pomalejší než v jiných videích stejného typu.

Na základě pozorování můžeme konstatovat, že se digitálnímu storytellingu nejvíce blíží *videa 4, 6–9* zpracována Lukášem Sztefkem, jelikož je do nich divák promyšleně vtahován obrazem i zvukem a mají nejvíce osobní charakter. Dále pak *video 2*, ve kterém je vyprávěn příběh nevidomého křesťana. V ostatních videích se digitální storytelling v určitých formách vyskytuje, ale spíše jen jako okrajový prvek.

Při celkovém vyhodnocení, zda jsou *Slova naděje* formou digitálního storytellingu, musíme zohlednit i dobu vzniku tohoto formátu. Zejména v době pandemie covidu, ale i po ní tento typ youtubových videí mohl církvi pomoci

s vytvářením parasociálních vztahů.⁹³ Dá se uvažovat o tom, že tento typ vazby zintenzivňuje emoční pouto mezi teology církve a jejich publikem. Z každého videa vyzařuje velmi silný důraz na první z kritérií storytellingu (viz výše), jelikož celé video vždy stojí na perspektivě osobností, které navíc mnohdy dávají nahlédnout divákovi do svého osobního života, a to skrze, pro nás důležitá, digitální média. Zároveň ale zmiňovaná videa působí jako celek nesourodě, a to vzhledem k odlišnému stylu zpracování videí jednotlivými protagonisty. Sztefek a jeho pět videí ale jasně splňují principy digitálního storytellingu, definované *StoryCenter*, v šesti ze sedmi bodů, (kromě aspektu storytellingu číslo 2).

S ohledem na zmíněná fakta lze konstatovat, že nejpopulárnější z tvůrců těchto videí, farář Sztefek, využívá ve *videích* 4, 6–9 digitální storytelling, a to ať už to s jasným záměrem, či nikoliv. V případě ostatních pěti videí bych pro nejasné struktury obsahů přenechala soudy subjektivnímu pohledu samotného diváka.

⁹³ Srov. BÉRAIL, Pierre & BUNGENER, Catherine. (2022). Parasocial relationships and YouTube addiction: The role of viewer and YouTuber video characteristics. *Psychology of Language and Communication*. 26. 169-206. 10.2478/plc-2022-0009.

3 ETICKÁ ANALÝZA: HLAS KŘEŠŤANŮ V ČESKÉM ROZHLESE

Český rozhlas v Ostravě již 75 let⁹⁴ věnuje část svého vysílacího času polsky mluvící menšině.⁹⁵ V současné době tak činí pomocí pořadu Wydarzenia (česky Události), který je v polském jazyce pravidelně vysílán v pracovních dnech po zprávách v 19.00.⁹⁶ Každý poslední pátek v měsíci si posluchači v rámci Wydarzenia mohou poslechnout *Głos Chrześcijan* (česky Hlas křesťanů) ekumenický pořad, ve kterém zaznívají rozhovory, reportáže, informace ze života církví, Boží Slovo a modlitba.⁹⁷ Pořad moderuje Janusz Kożusznik, kněz SCEAV, sloužící v Horní Suché.⁹⁸

Vzhledem k povaze mé práce byla k etické analýze vybrána *Wydarzenia*, vysílána 30. srpna 2024.⁹⁹ Zkoumání audio nahrávky provedeme pomocí Potterova boxu, metodologického modelu etického rozhodování, jehož autorem je Ralph B. Potter jr., a jež pro média přepracoval Clifford G. Christians.¹⁰⁰ Model se skládá ze čtyř prvků: prvním krokem je definování všech relevantních faktů k dané situaci, následuje identifikace hodnot. Ve třetí fázi jsou aplikovány etické principy, jako je například utilitarismus Jeremyho Benhtama, deontologická etika Immanuela Kanta nebo Aristotelova etika ctnosti.¹⁰¹ Ve čtvrté fázi probíhá

⁹⁴ Od roku 1950.

⁹⁵ Český rozhlas Ostrava. (2025). O pořadu. Citováno 15. března 2025, z <https://ostrava.rozhlas.cz/wydarzenia-6944309/o-poradu>

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ SUCHA.CZ. Sierpniowy Głos Chrześcijan [online]. [cit. 2025-03-23]. Dostupné z: <https://www.sucha.cz/sierpniowy-glos-chrzescijan/>

⁹⁸ Tamtéž

⁹⁹ KOŽUSZNIK, Janusz. Głos Chrześcijan, audycja ekumeniczna. Wydarzenia [online]. Ostrava: Český rozhlas, 30. srpna 2024 [cit. 15. března 2025]. Dostupné z: <https://www.mujrozhlas.cz/wydarzenia/wydarzenia-30-8-2024>

¹⁰⁰ MOTAL, Jan. „Masová komunikace II./Etika médií,“ https://teologicka.neolms.eu/student_lesson/show/41479?lesson_id=184199§ion_id=548567 [cit. 2. 4. 2025].

¹⁰¹ Tamtéž.

zohlednění loajalit, čili aktérů zkoumané situace. Uvedené kroky lze však provádět v jakémkoli pořadí.¹⁰²

30. srpna 2024 se v rámci Hlasu křesťanů vysílal rozhovor pastora Kożusznika s Annou Bystrzyckou, jednou z prvních farářek SCEAV, která v pořadu popisuje začátky své kněžské služby a osobní zkušenost s bývalým socialistickým režimem. Samotný moderátor tento díl na stránkách svého hornosušského sboru propaguje slovy: „*Současná média objevují velkou zajímavost – že žena může být farářkou. Některé z těchto žen se pak téměř stávají celebritami. Já bych však rád připomněl ty ženy a ty faráře, kteří působili v těžkých podmínkách komunistického režimu. O nich se nepsalo ani nemluvílo, protože nebylo dovoleno mluvit o církvi či víře v Boha.*“¹⁰³ Vysílání, jež kromě rozhovoru zahrnuje krátký přehled hlavních zpráv z církevního prostředí a dvě polské křesťanské písně, má stopáž 25 minut 52 sekund. Samotný rozhovor s Bystrzyckou trvá přibližně 15 minut.

Za hlavní hodnoty rozhovoru bychom mohli považovat vyváženost, historickou spravedlnost, svobodu projevu, rovnost pohlaví, hlas žen v církvi, svobodu náboženského vyznání či hlas polské menšiny.

Přes tři minuty rozhovoru moderátor vztahuje k období, kdy respondentka sloužila v jeho aktuálním farním sboru, přičemž Kożusznik rozhovor záměrně směřuje k ženě, která má stejné příjmení jako on. Z informací jasně nevyplývá, zda se jedná o jeho rodinnou příslušnici, nicméně v kontextu díla tato zmínka vyznívá zaujatě. Z hlediska etiky péče, která bojuje proti zaměření se jen na vlastní cíle, a k faktu, že se nejedná o osobní podcast moderátora směřovaný ke členům církve, ale vysílání pro posluchače regionální stanice veřejnoprávního média, můžeme v tomto kontextu mluvit

¹⁰² MOTAL, Jan. „Masová komunikace II./Etika médií,“ https://teologicka.neolms.eu/student_lesson/show/41479?lesson_id=184199§ion_id=548567 [cit. 2. 4. 2025].

¹⁰³ SUCHA.CZ. Sierpniowy Głos Chrześcijan [online]. Přeloženo z polštiny. [cit. 2025-03-23]. Dostupné z: <https://www.sucha.cz/sierpniowy-glos-chrzescijan/>

o nevyváženosti a také zaujatosti moderátora. Oproti tomu se s ohledem na deontologii a etiku práva respondentce dostalo možnosti otevřeně komunikovat jako zástupkyni hned několika minorit: z hlediska národnostního a jazykového, jako polsky mluvící občance České republiky, z hlediska genderového jako ženě farářce a z hlediska historické spravedlnosti jako osobě, které minulý režim podle jejich slov znemožňoval možnost se bez cenzury vyjadřovat. V podobném duchu můžeme mluvit o etice lásky¹⁰⁴ v souvislosti se starostí o marginalizované.

Mezi loajality patří Český rozhlas v Ostravě, obyvatelé Moravskoslezského kraje a jeho polsky mluvící minorita, internetoví posluchači Českého rozhlasu, moderátor Janusz Kozusznik a respondenka Anna Bystrzycka.

Z pohledu utilitarismu, soustředěného na maximalizaci užitku, by dávalo smysl, pokud by se daný rozhovor tlumočil do češtiny tak, aby se zvýšila srozumitelnost a inkluzivita vysílání i širší veřejnosti, čili posluchačům, kteří polštinu neovládají. Na druhou stranu s přihlédnutím na etiku práva by historicky významná polská menšina měla mít své zastoupení v regionálním vysílání veřejnoprávního média. Řešením by mohlo být nabízet kromě originální verze i český ekvivalent díla. Dalším problematickým faktorem by s přihlédnutím k etice užitku mohl být fakt, že je Česká republika známá vysokou mírou sekularizace, a proto by se téma víry a role žen v církvi mělo prezentovat strategicky tak, aby minimalizovalo potenciální nezájem. V neposlední řadě bychom utilitaristicky mohli uvažovat o tom, že se v Moravskoslezském kraji doposud těší oblibě politické strany s komunistickými

¹⁰⁴ MOTAL Jan, „Masová komunikace II./Etika médií,“ https://teologicka.neolms.eu/student_lesson/show/41479?lesson_id=184199§ion_id=548567 [cit. 2. 4. 2025].

a socialistickými ideologiemi.¹⁰⁵ Skutečnost, že sám moderátor uvádí rozhovor slovy o těžkých podmínkách komunismu a cenzuře médií, by mohla moravskoslezského posluchače rozhlasu nejen odradit od poslechu začínajícího rozhovoru, ale také potvrdit slova komunisticky smýšlejících politiků o zaujatosti veřejnoprávních médií a protikomunistické propagandě.¹⁰⁶ Nabízelo by se polemizovat o tom, že by se v tomto případě Kožusznik jako hlas rozhlasu měl pokusit být více politický citlivý, aby zabránil možné politické polarizaci. Z pohledu deontologické etiky je ale správné, že rozhlas respektuje práva a důstojnost faráčky a dává ji možnost vyprávět otevřeně svůj příběh. Princip etiky ctnosti v tomto případě ukazuje na to, že stanice jednala lidsky a poskytla opomíjené ženě faráře rovnost poskytnutím prostoru. Zároveň ale vzhledem ke stylu vedení moderátora chybí pořadu středovost, která by pro veřejnoprávní médium měla být prioritou. Z toho vychází, že mnou vybraným principem by byla etika ctnosti.

¹⁰⁵ MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. (n.d.). Seznam všech zastupitelů. Citováno 23. března 2025, z <https://www.msk.cz/kraj/zastupitelstvo/zatupitele.html>

¹⁰⁶ KONEČNÁ, Kateřina. Příspěvek na Facebooku [online]. Facebook, 4. 3. 2025 [citováno 20.3.2025]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1210852827063590&id=100044166529614&set=a.768305117985032>

4 MEDIÁLNÍ VÝSTUP: PŘÍBĚH SLEZSKÉ VÍRY

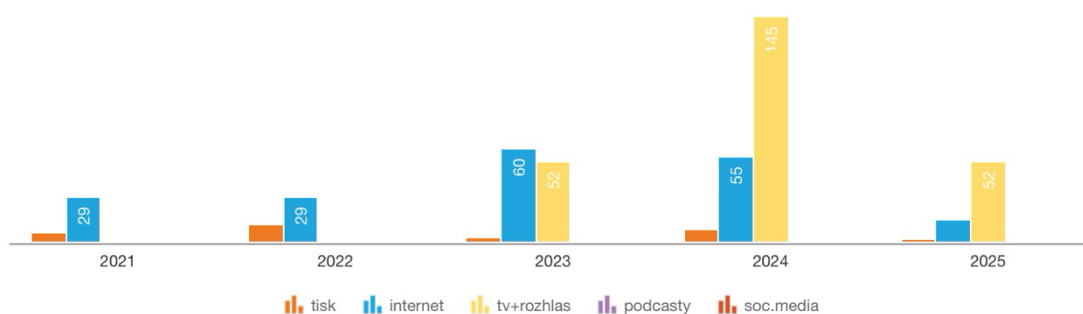
V následující kapitole bude nejprve provedena analýza Anopress za účelem zjistit, jestli se v českých médiích v posledních pěti letech komunikuje o oblastech mého zájmu v bakalářském projektu.

Posléze bude vysvětlena volba audia jako hlavního výstupu ke zpracování mé práce, etické principy storytellingu a na závěr bude představen můj mediální výstup s názvem *Věříme po naszymu | Příběh slezské víry*.

4.1 Anopress analýza

Pomocí analýzy Anopress jsem zjišťovala, do jaké míry se za posledních pět let¹⁰⁷ v českých médiích komunikuje o dané církvi, dále pak o digitálním storytellingu, a v neposlední řadě o storytellingu ve spojení s křesťanstvím.

Nejprve se stala objektem hledání v serveru Anopress samotná církev. Po zadání klíčových slov *SCEAV AND Slezská církev evangelická augsburského vyznání AND Slezská církev evangelická a.v.* bylo k datu 2. 4. 2025 nalezeno 469 článků, přičemž největší nárůst můžeme pozorovat mezi lety 2023 a 2024 v oblasti televize a rozhlasu.¹⁰⁸

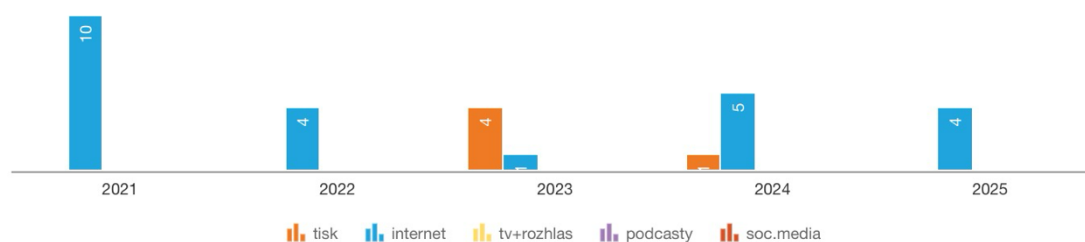

Obrázek 1 Analýza pojmů *SCEAV AND Slezská církev evangelická augsburského vyznání AND Slezská církev evangelická a.v.* v Anopressu

¹⁰⁷ K datu 2. 4. 2025.

¹⁰⁸ ANOPRESS IT, a.s. Anopress: mediální monitoring a archiv. [online]. Praha: Anopress IT, [cit. 2025-04-2]. Dostupné z: <https://monitoring.anopress.cz/>

Po zadání klíčových slov *Digitální storytelling AND digitální vyprávění* bylo nalezeno 29 článků, přičemž je toto téma čtenáři dostupné převážně na internetu.¹⁰⁹

Obrázek 2 Analýza pojmů *Digitální storytelling AND Digitální vyprávění* v Anopressu

V oblasti podcastů se ani jedno z mých hledaných výrazů za posledních pět let nevyskytuje.¹¹⁰

Tématu digitálního storytellingu a mnou zkoumané církve se za posledních pět let nevěnoval žádný z článků. Když proto byla k závěru analýzy pozměněna hledaná klíčová slova pouze na *Storytelling AND křesťanství*, server vyhledal přesně čtyři články.¹¹¹

První z nich produkoval *Katolický týdeník* s názvem *Spojit si Ježíška s Kristem na kříži*. Píše se zde o vzdělávacích programech pro děti pořádaných v Arcibiskupském paláci v Olomouci. Při tvorbě programu údajně pracují s metodikami z *Národního památkového ústavu*, přičemž se jim *velmi osvědčila metoda tzv. storytellingu*.¹¹²

¹⁰⁹ ANOPRESS IT, a.s. Anopress: mediální monitoring a archiv. [online]. Praha: Anopress IT, [cit. 2025-04-2]. Dostupné z: <https://monitoring.anopress.cz/>

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² ZAVADILOVÁ, Tereza. Spojit si Ježíška s Kristem na kříži. Online. *Katolický týdeník*. 2024, č. 49, s. 14 [cit. 2025-04-04].

Další dva články byly nerelevantní a čtvrtý z nich byla případová studie ze stránek *Marketing & Media* s názvem *Příběh jeptišky, který se nemohl odehrát celý*. Článek pojednává o úspěšném reklamním spotu *Publicis a Dieslu*, jenž se inspiroval příběhem transgender ženy, která se rozhodla žít jako řeholnice. Klip podle autorky textu získal 30 milionů zhlédnutí na vlastních kanálech a 120% nárůst míry zapojení uživatelů.¹¹³ Dále se v něm dozvídáme, že přístup marketingu se od doby pandemie změnil, a jak významnou roli v tom hraje metoda storytellingu.¹¹⁴

4.2 Audio Storytelling

V kontextu mého bakalářského projektu je důležité zmínit důvody k výběru audia jako hlavního mediálního výstupu. Audio vyprávění má oproti jiným formám storytellingu řadu výhod. Při vzniku nahrávky reaguje samotný respondent na zvukový nahrávací přístroj mnohem přirozeněji než na kameru,¹¹⁵ a je proto snadnější odhalit jeho osobnost a rychleji získat jeho hlubší emoce.¹¹⁶ Po uveřejnění díla je respondent zproštěn posuzování na základě vzhledu, váhy, nebo věku, což činí aktéry rovnocennějšími.¹¹⁷ Tento aspekt zároveň posluchači umožňuje podílet se na dovytváření příběhu pomocí jeho vlastní fantazie.¹¹⁸ Doplnující zvuky, jako například zvuky okolí nebo hudba, pak v lidské mysli při poslechu audia podněcují subjektivní reakce, a to z toho důvodu, že zvuku

¹¹³ ČECHOVÁ, Radana. Příběh jeptišky, který se nemohl odehrát celý. Online. *Marketing & Media*. 2021, č. 10, s. 24. ISSN 1212-9496. Dostupné z: <http://mam.ihned.cz/>. [cit. 2025-04-04]

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ MCHUGH, Siobhan. Audio Storytelling: Unlocking the Power of Audio to Inform, Empower and Connect. První online vydání 28. ledna 2015, s.143. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1326365X1455527>

¹¹⁶ Tamtéž, s. 143.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 143.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 146.

dáváme kulturní i osobní význam.¹¹⁹ I díky této skutečnosti nám audio příběh může připomínat část naší vlastní historie a činí tak celý poslech intimnějším.¹²⁰

4.3 Etika storytellingu

S ohledem na mnou studovaný obor pro mě bylo při tvorbě mediální části bakalářského projektu důležité nahlížet na storytelling z pohledu aplikované etiky. K tomu mi dopomohla etika vyprávění, kterou popisuje literátka Hanna Meretoja,¹²¹ přičemž ve své knize věnované této etice vychází z hermeneutiky.

Hermeneutika je studium interpretace, které se uplatňuje v disciplínách zabývajících se významem lidských myšlenek, činů a zkušeností. Tradičně se využívá v teologii, zejména při výkladu Bible, ale také v právu, medicíně a společenských vědách. Ve filozofii označuje nejen metodu interpretace, ale i myšlenkový směr, který zkoumá její podstatu, platnost a vliv na poznání, jazyk, historii a umění. Zaměřuje se také na interpretaci historických svědectví a jejich význam pro porozumění minulosti i současnosti.¹²²

Klíčovým prvkem etiky vyprávění je podle literátky Hanny Meretoja otázka, zda a jak příběhy rozšiřují nebo naopak omezují naše vnímání možností. Etická hodnota narativu tedy nespočívá pouze v jeho formě, ale především v tom, jaké perspektivy otevírá.¹²³ V mém případě můj podcast otevírá perspektivu původních obyvatel Slezska.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 146.

¹²⁰ Tamtéž, s. 142 a 144.

¹²¹ MERETOJA, Hanna. The ethics of storytelling: narrative hermeneutics, history, and the possible. Explorations in narrative psychology. New York, NY: Oxford University Press, [2018].

¹²² STANFORD ENCYCLOPEDIA OF PHILOSOPHY. Hermeneutics [online]. [cit. 2025-03-23]. Dostupné z: <https://plato.stanford.edu/entries/hermeneutics/>

¹²³ MERETOJA, Hanna. The ethics of storytelling: narrative hermeneutics, history, and the possible. Explorations in narrative psychology. New York, NY: Oxford University Press, s. 89 [2018].

Vyprávění může mít několik etických funkcí. Za prvé přispívá k osobnímu i kolektivnímu sebeporozumění. Dále umožňuje rozpoznat jedinečnost zkušeností druhých, aniž by je redukovalo na obecné kategorie. Narativní struktury také formují a proměňují vztahy mezi různými pohledy na svět, čímž ovlivňují veřejnou debatu a sociální interakce. Současně rozvíjejí schopnost uvědomovat si různé perspektivy a vcítit se do nich. V neposlední řadě může vyprávění sloužit jako nástroj etického zkoumání, který pomáhá reflektovat morální dilemata a hodnotové rámce.¹²⁴

Je však zásadní si uvědomit, že žádný z těchto potenciálů se v příbězích nenaplní automaticky. Stejně narativní techniky mohou vést k posílení empatie a kritického myšlení, ale také k manipulaci a utvrzování stereotypů. Proto je důležité hodnotit vypravěčské praktiky ne jako černobílé kategorie dobra a zla, ale v širším kontextu jejich konkrétního dopadu.¹²⁵

4.4 Praktická část

Hlavní mediálním výstupem mé práce se, jak už bylo avizováno, stal podcast, který jsem zpracovala pod vedením magistry Michaely Veteškové. Jedná se o rozhovor se třemi generacemi těšínských evangelíků, dědou, otcem a synem, přičemž největší prostor je věnován životu nejstaršího z nich, emeritního biskupa SCEAV. Dílo s názvem *Věříme po naszymu | Příběh slezské víry*, je dlouhé 11:35 minut a byly v něm uplatněny zásady digitálního storytellingu.

Vedlejší výstup je textová anonce k podcastu, která byla zpracována pod vedením magistry Ivany Pustějovské.

¹²⁴ Tamtéž, s. 89–144.

¹²⁵ MERETOJA, Hanna. The ethics of storytelling: narrative hermeneutics, history, and the possible. Explorations in narrative psychology. New York, NY: Oxford University Press, [2018]. s. 90–144.

„Za Ostravou, na hranici s Polskem, žijí už stovky let lidé, kterým v hrudi bije „slezské“ srdce. Patří k nim i Stanislav, Martin a Marek – děda, táta a syn. Kromě stejných rysů v tváři a příjmení Piętak je spojuje i církev. Jsou totiž potomky těšínských evangelíků. S jejich životním příběhem vás seznámí Michaela Pištěláková.“

Mí respondenti Stanislav, Martin a Marek Piętak byli obeznámeni s mým záměrem zveřejnit dílo jako součást bakalářského projektu a poskytli mi ústní souhlas. Oba mediální výstupy jsou dostupné na odkaze <https://owncloud.cesnet.cz/index.php/s/PFvXl3RPmTRng6g>.

ZÁVĚR

Cílem teoretické části mého bakalářského projektu bylo představit čtenáři specifika evangelické víry na území Těšínského Slezska a digitální storytelling jako možný nástroj prezentace tohoto tématu.

V první kapitole jsem nastínila národnostně náboženská specifika tohoto území. Učinila jsem tak zejména na konkrétním případu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, která už ve svém názvu uvádí, že je *slezská*. Vycházela jsem zejména z publikací Jozefa Szymecka z Ústavu pro studium totalitních režimů a jeho publikací k tématu. Od historie církve jsem se přesunula až k současnému stavu náboženského vyznání v Moravskoslezském kraji a datům z Českého statistického úřadu. Na konci kapitoly jsem se zaměřila na Slezsko jako historickou oblast České republiky, která je, na základě etiky práva, v médiích nesprávně označována za severní Moravu.

Ve druhé kapitole jsem se zaměřila na digitální storytelling jako osvědčenou možnost zpracovávání historických svědectví, přičemž jsem čtenáři přiblížila storytelling jako nedílnou součást křesťanství. Poté jsem se zaměřila na YouTube SCEAVu jako elementární způsob mediální komunikace církve a zjistila jsem, že v ní nachází prvky storytellingu. Otázkou je, zda církev používá tyto prvky záměrně, či zda má vůbec pro svůj nesourodý obsah a fakt, že za jejich média je odpovědný jeden z teologů církve, nějakou konkrétní komunikační strategii. Z četnosti využívání jejich kanálu YouTube bychom pak mohli diskutovat o tom, zda je jejich hlavní cílovou skupinou skupina lidí, která se na této platformě pohybuje. To by se mohlo pokládat za problematické, jelikož ne každá generace ovládá tuto sociální síť.

V třetí kapitole jsem podrobila etické analýze polské vysílání Českého rozhlasu v Ostravě, a to konkrétně Głos Chrześcijan ze srpna 2024, kde moderátorem i hostkou pořadu byli duchovní mnou zkoumané církve, a jehož

hlavním tématem byl osobní příběh slezské faráčky ze života v socialismu. V analýze jsem shledala jako nejdůležitější prvek etiku ctnosti.

Ve čtvrté kapitole jsem pomocí serveru Anopress zjišťovala, do jaké míry se v českých médiích za posledních pět let hovořilo o SCEAV a storytellingu, přičemž by se na základě analýzy mohlo diskutovat o tom, že potenciál storytellingu je v souvislosti s křesťanstvím vědomě využíván spíše třetími stranami, než církvemi samotnými.

Poté se můj zájem vzhledem k mé povaze praktické části mého projektu přesunul k audio storytellingu a k etickým principům, o které se podle literátky Hanny Metoja můžeme opírat při pohledu na narativní vyprávění.

V neposlední řadě popisuji svůj podcast *Příběh Slezské víry*, při jehož tvorbě jsem vycházela z informací poskytnutých čtenáři v teoretické části mého projektu. Audio dílo seznamuje posluchače se třemi generacemi těšínských evangelíků – dědou, otcem a synem, přičemž hlavní postavou podcastu je nejstarší z mužů, emeritní biskup SCEAV. Podcast vypráví příběh rodiny, která už stovky let žije na území Slezska a odráží tak národnostně religiozní specifika regionu. Podle mých zjištěných zdrojů se tomuto tématu, s jasným úmyslem využití digitálního storytellingu, za posledních pět let nikdo nevěnoval, tato práce je tudíž první svého druhu.

Do budoucna bych případnému zájemci nad rámec mé práce doporučila prozkoumat, zda, a případně jaké komunikační strategie volí jednotlivé české církve v mediálním prostoru. Nebo také to, jak se mediální komunikace církví mění v čase s ohledem na vývoj médií.

Jednou z oblastí mé práce bylo i uvedení vybraných případů souvisejících s problematikou nesprávné terminologie ze strany médií vůči Slezsku. Tomuto tématu bych se pro neexistenci žádných konkrétních výzkumů chtěla akademicky nadále věnovat.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Analýza pojmů SCEAV AND Slezská církev evangelická
augsburského vyznání AND Slezská církev evangelická a.v. v Anopressu 31

Obrázek 2 Analýza pojmů Digitální storytelling AND Digitální vyprávění
v Anopressu 32

ANOTACE

Příjmení a jméno autora: Pištěláková Michaela

Název fakulty a katedry: Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra komunikačních studií

Název bakalářského projektu: Protestanté Těšínského Slezska a digitální storytelling

Jméno vedoucího bakalářského projektu: doc. Mgr. et Mgr. ThLic. Jaroslav Franc, Th.D.

Počet stran: 50

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 80

Rok obhajoby: 2025

Klíčová slova: Protestanté Těšínského Slezska, digitální storytelling, SCEAV, Slezsko

ABSTRACT

Author's surname and first name: Pištěláková Michaela

Name of the faculty and study programme: The Sts. Cyril and Methodius Faculty of Theology, Palacký University in Olomouc, Ethics and Culture in Media Communication

Title of bachelor project: Protestants of Těšín Silesia and Digital Storytelling

Name of the supervisor of the bachelor project: doc. Mgr. et Mgr. ThLic. Jaroslav Franc, Th.D.

Number of pages: 50

Number of appendices: 0

Number of titles of literature used: 80

Year of defence: 2025

Keywords: Protestants of Těšín Silesia, Digital Storytelling, SCEAV, Silesia

ZKRATKY

a.v.	augsburské vyznání
CČSH	Církev československá husitská
cit.	citováno
č.	číslo
ČCE	Českobratrská církev evangelická
s.	strana
SCEAV	Slezská církev evangelická augsburského vyznání
pozn.	poznámka
tzv.	takzvaný
YT	YouTube
zveř.	zveřejněno

BIBLIOGRAFIE

BUBÍK, Pavel. 100. výročí Svazu rozhodných křesťanů. Cieszyn: Wydawnictwo Arka, 2010.

BÉRAIL, Pierre & BUNGNER, Catherine. (2022). Parasocial relationships and YouTube addiction: The role of viewer and YouTuber video characteristics. *Psychology of Language and Communication*. 26. 169-206. 10.2478/plc-2022-0009.

CHRISTIANS, Clifford G.; FACKLER, Mark; McKee, Kathy BRITTAIN a KRESHEL, Peggy J. Media ethics: cases and moral reasoning. 11. vydání. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2020.

CHRISTIANS, Clifford G.; FACKLER, Mark; RICHARDSON, John E.; KRESHEL, Peggy J. Media Ethics: Cases and Moral Reasoning. 9. vydání. New York: Routledge, 2015.

DRUCKER, Johanna, and Bernadette WEGENSTEIN. Critical Terms for Media Studies. Edited by W. J. T. Mitchell and Mark B. N. Hansen, The University of Chicago Press, s. 181, 2010. ISBN: 10: 0- 226- 53255- 0

ELIADE, Mircea. Posvátné a profánní. 2., přehlednuté a opravené vydání, V Oikúmené 1. Praha: OIKOYMENH, 2006. ISBN: 9788072981755.

HEIMANN, Mary. Czechoslovakia: the state that failed. New Haven: Yale University Press, 2009. ISBN: 978-0300-14147-4.

HOSSEINI, S. H. Religion and media, religious media, or media religion: Theoretical studies. *Journal of Media and Religion*, 2008, 7(1-2). <https://doi.org/10.1080/15348420701838350>

HROCH, Miroslav. National Movements with and without Religion: The Nation and Religion in a Historical Perspective. *Studies in Religion/Sciences Religieuses*, 2021, 50(4). <https://doi.org/10.1177/0008429820978970>

JIRÁSEK, Zdeněk. Církevní dějiny Slezska 18.–20. století. Opava: Slezská univerzita, 2011. ISBN: 978-80-7248-655-7.

LUTHER, Martin; MELANCHTHON, Philipp. Kniha svornosti. Praha: Kalich, 2006. ISBN: 80-7017-026-3.

MCHUGH, Siobhan. Audio Storytelling: Unlocking the Power of Audio to Inform, Empower and Connect. První online vydání 28. ledna 2015, s.143. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1326365X1455527>

MERETOJA, Hanna. The ethics of storytelling: narrative hermeneutics, history, and the possible. Explorations in narrative psychology. New York, NY: Oxford University Press, 2018. ISBN 978-0-19-064936-4.

MIKLASZ, Adam. Řezaný świat: osobisty przewodnik po Śląsku Cieszyńskim. Wydanie pierwsze. Cieszyn: Fundacja Volens, 2022. ISBN 978-83-960862-3-5

MUNIZ, A. M., and O'GUINN, T. C. (2001). Brand community. Journal of Consumer Research (March), 27(4), 412–32.

ONG, Walter J. Orality and Literacy: The Technologizing of the Word. 2. vydání. London: Routledge, 2007.

SAGE, Melanie; SINGER, Jonathan B.; LAMARRE, Andrea; RICE, Carla. Digital Storytelling: Tools, Techniques, and Traditions. In: Digital Social Work, 2018. Dostupné z: https://ecommons.luc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1120&context=socialwork_facpubs

STOUT, A. Daniel. Media and Religion: Foundations of an Emerging Field. New York: Routledge, 2012.

SZYMECZEK, Józef. Stát, církev a národ v československé části Těšínského Slezska (1945–1953). Český Těšín: Kongres Poláků v České republice, 2004.

SZYMECZEK, Józef. Zápas polských evangelíků v Těšínském Slezsku o zachování konfesní a národní odlišnosti v poválečném Československu. In: *Securitas Imperii*, 2012, č. 19. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/securitas-imperii/no19/218-236.pdf>

Online zdroje

ANOPRESS IT, a.s. Anopress: mediální monitoring a archiv. [online]. Praha: Anopress IT, [cit. 2025-04-2]. Dostupné z: <https://monitoring.anopress.cz/>

BELMONTE, A., & Rymarz, R. (2025). Shaped by the story: narrative theology, storytelling and Christian Religious Education. *British Journal of Religious Education*, s. 1–5. <https://doi.org/10.1080/01416200.2025.2461071>

CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS. (n.d.). Youtuber. V *Cambridge Dictionary*. Citováno 3. března 2025, z <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/youtuber>

CÍRKEV BRATRSKÁ V HORNÍ SUCHÉ. „Kdo jsme,“ <https://cbhornisucha.cz/kdo-jsme/o-nas/> [cit. 3. 11. 2023].

CÍRKEV ČESKOSLOVENSKÁ HUSITSKÁ. Historie [online]. [zveřejněno 3. 3. 2023, cit. 3. 11. 2023]. Dostupné z: <https://www.ccsch.cz/historie.html>

ČECHOVÁ, Radana. Příběh jeptišky, který se nemohl odehrát celý. *Online. Marketing & Media*. 2021, č. 10, s. 24. ISSN 1212-9496. Dostupné z: <http://mam.ihned.cz/>. [cit. 2025-04-04]

ČESKÁ TELEVIZE. „Češi proti Polákům. Před sto lety začala sedmidenní válka o Těšínsko,“ <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/cesi-proti-polakum-pred-sto-lety-zacala-sedmidenni-valka-o-tesinsko-69484> [zveřejněno 23. 1. 2019, cit. 3. 11. 2023].

ČESKÁ TELEVIZE. Události: 14. září 2024. [online]. Praha: Česká televize, 2024 [cit. 2025-04-10]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/224411000110914/>

ČESKÁ TELEVIZE. Události: 15. září 2024. [online]. Praha: Česká televize, 2024 [cit. 2025-04-10]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/224411000100915/>

ČESKÝ ROZHLAS DVOJKA. Benefiční koncert pro severní Moravu podpořil povodněmi postižené domovy pro seniory [online]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/beneficni-koncert-pro-severni-moravu-podporil-povodnemi-postizene-domovy-pro-9319580>

ČESKÝ ROZHLAS OSTRAVA. (2025). O pořadu. Citováno 15. března 2025, z <https://ostrava.rozhlas.cz/wydarzenia-6944309/o-poradu>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Náboženská víra [online]. [cit. 2. 4. 2025]. Dostupné z: <https://scitani.gov.cz/nabozenska-vira>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Povodně v České republice 2024. [online]. Praha: ČSÚ, 2024 [cit. 2025-04-10]. Dostupné z: <https://geodata.csu.gov.cz/portal/apps/storymaps/stories/caf130c4e3354d47b35bb4f8860378fd>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Veřejná databáze [online]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky#katalog=33525>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Veřejná databáze [online]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4293&katalog=33522&pvo=SLD210082-KR&pvo=SLD210082-KR&evo=v133!_SLD21F1008-H2_1

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Základní rozdělení věřících podle způsobu deklarace víry k 26. 3. 2011 a hlavní charakteristiky věřících [online]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/docs/107508/2e34a7d5-373f-69d0-3803-29f7f3bf13cf/17022014a02.docx?version=1.0>

EKUMENICKÁ RADA CÍRKVÍ V ČESKÉ REPUBLICE. Kdo jsme [online]. Dostupné z: https://www.ekumenickarada.cz/kdo_jsme

HARÁN, Josef. iRozhlas.cz. Povodně v Česku: Kde je stav nebezpečí a kde hrozí další záplavy? [online]. 14. září 2024 [cit. 10. 4. 2025]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/povodne-situace-v-krajich-stav-nebezpeci-hladiny-rek-vypadek-elekriny-prehled_2409141930_har

KONEČNÁ, Kateřina. Příspěvek na Facebooku [online]. Facebook, 4. 3. 2025 [citováno 20.3.2025]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1210852827063590&id=100044166529614&set=a.768305117985032>

KOŽUSZNIK, Janusz. Głos Chrześcijan, audycja ekumeniczna. Wydarzenia [online]. Ostrava: Český rozhlas, 30. srpna 2024 [cit. 15. března 2025]. Dostupné z: <https://www.mujirozhlas.cz/wydarzenia/wydarzenia-30-8-2024>

MÍSTA REFORMACE. Německá evangelická církev (DEK) 1919 [online]. [cit. 3. 11. 2023]. Dostupné z: <https://mistareformace.cz/cs/m/nemecka-evangelicka-cirkev-dek-1919>

Moravskoslezský kraj. (n.d.). Seznam všech zastupitelů. Citováno 23. března 2025, z <https://www.msk.cz/kraj/zastupitelstvo/zatupitele.html>

MOTAL, Jan. „Masová komunikace II./Etika médií,“ https://teologicka.neolms.eu/student_lesson/show/41479?lesson_id=184199§ion_id=548567 [cit. 2. 4. 2025].

PŘÍTEL [online]. Dostupné z: https://www.sceav.cz/cs/pritel#o_casopise [cit. 2. 4. 2025].

SCEAV.CZ. Které duchovní proudy ovlivnily evangelíky na Těšínsku [online]. [zveřejněno 2013, cit. 22. 10. 2023]. Dostupné z: <https://www.sceav.cz/cs/historie/item/882-které-duchovni-proudy-ovlivnily-evangeliky-na-teshinsku?start=1>

SCEAV.CZ. Stručná historie Slezské církve evangelické a.v. [online]. [zveřejněno 2013, cit. 22. 10. 2023]. Dostupné z: <https://www.sceav.cz/cs/historie/item/879-strucna-historie-slezske-cirkve-evangelicke-a-v>

SCEAV.CZ. Sbory a kazatelské stanice [online]. [cit. 22. 10. 2024]. Dostupné z: <https://www.sceav.cz/cs/sbory/sbory-a-kazatelske-stance>

SEZNAM ZPRÁVY. Kraj, postrach z Havířova či návrat Vondráka. Morava se připravuje na volby [online]. 26. 8. 2024. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/volby-kraj-postrach-z-havirova-ci-navrat-vondraka-morava-se-pripravuje-na-volby-258288>

SEZNAM ZPRÁVY. Přehledně v mapě: Místa, na kterých se nejhůře podepsaly záplavy [online]. Seznam Zprávy, 15. září 2024 [cit. 10. 4. 2025]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-prehledne-v-mape-mista-na-kterych-se-nejhure-podepsaly-zaplavy-260280>

SLEZSKÁ DIAKONIE. Muzeum protestantismu na Těšínském Slezsku [online]. [cit. 23. 10. 2023]. Dostupné z: <https://www.slezskadiakonie.cz/o-nas/knihovna-a-muzeum/muzeum-protestantismu-na-tesinskem-slezsku/>

SLOVA NADĚJE – 1.1.2025, TOMÁŠ TYRLÍK. [online]. YouTube, 1. ledna 2025. Dostupné z: <https://youtu.be/CQbmGnvtcY?feature=shared>

SLOVA NADĚJE – 12.2.2024 – TYRLÍKOVI. [online]. YouTube, 12. února 2024. Dostupné z: <https://youtu.be/U0zvQ3Cpyg8?feature=shared>

SLOVA NADĚJE – 14.3.2024 – LUKÁŠ SZTEFEK. [online]. YouTube, 14. března 2024. Dostupné z: https://youtu.be/JHxRK_VB96g?feature=shared

SLOVA NADĚJE – 17.9.2024 – LUKÁŠ SZTEFEK. [online]. YouTube, 17. září 2024. Dostupné z: <https://youtu.be/7FjpsE9Tlhk?feature=shared>

SLOVA NADĚJE – 22.1.2025 – BOLESLAV TASKA. [online]. YouTube, 22. ledna 2025. Dostupné z: <https://youtu.be/ZSCEUMm4Bt8>

SLOVA NADĚJE – 27.11.2020 – LUKÁŠ SZTEFEK. [online]. YouTube, 27. listopadu 2020. Dostupné z: <https://youtu.be/Z-anC7GN4IE?feature=shared>

SLOVA NADĚJE – 27.4.2024 – LUKÁŠ SZTEFEK. [online]. YouTube, 27. dubna 2024. Dostupné z: <https://youtu.be/oSyFMDC-dw4?feature=shared>

SLOVA NADĚJE – 4.11. – EMIL MACURA. [online]. YouTube, 4. listopadu 2021. Dostupné z: https://youtu.be/4Um1F13_i_Q?feature=shared

SLOVA NADĚJE – 4.11.2023 – LUKÁŠ SZTEFEK. [online]. YouTube, 4. 11. 2025. Dostupné z: https://youtu.be/00Biy1MB_kg?feature=shared

SLOVA NADĚJE, 1. 4. – ZBYŠEK KALETA. [online]. YouTube, 1. dubna 2024. Dostupné z: <https://youtu.be/OtfgsezEnPI>

STANFORD ENCYCLOPEDIA OF PHILOSOPHY. Hermeneutics [online]. [cit. 2025-03-23]. Dostupné z: <https://plato.stanford.edu/entries/hermeneutics/>

SUCHA.CZ. Sierpniowy Głos Chrześcijan [online]. [cit. 2025-03-23]. Dostupné z: <https://www.sucha.cz/sierpniowy-glos-chrzescijan/>

YOUTUBE DATA API. Analýza dat z YouTube API [online]. Dostupné z: <https://developers.google.com/youtube/v3>

ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 36/1960 Sb., o rodině [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1960-36#p3>

ZAVADILOVÁ, Tereza. Spojit si Ježíška s Kristem na kříži. Online. Katolický týdeník. 2024, č. 49, s. 14. [cit. 2025-04-04].

Rozhovory

ROZHOVOR S ADAMEM CIESLAREM, předsedou Historické společnosti Hereditas z.s., spolku pro aktualizaci dědictví slezského protestantismu. Český Těšín, 15. 11. 2023. Archiv autorky.

ROZHOVOR S LUKÁŠEM SZTEFKEM, nejpopulárnějším pastorem na YouTube SCEAV, Český Těšín, 30. 9. 2024. Archiv autorky.

ROZHOVOR S ROMANEM RASZKOU, osobou zodpovědnou za mediální reprezentaci SCEAV. Český Těšín, 30. 9. 2024. Archiv autorky.

ROZHOVOR SE STANISLAVEM PIĘTAKEM, emeritním biskupem SCEAV. Smilovice u Třince, 14. 8. 2023. Archiv autorky.

Archivní dokumenty

APOLOGIE AUGSBURSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ VE VÝCHODNÍM SLEZSKU V ČESKOSLOVENSKU (červen 1946). Zemský archiv Opava, f. KNV Ostrava, k. 8, inventární číslo 26, signatura 460.

MEMORANDUM ČESKÝCH FARÁŘŮ AUGSBURSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ VE VÝCHODNÍM SLEZSKU REAGUJÍCÍ NA NOVOU POLITICKOU SITUACI V ČESKOSLOVENSKU (14. 4. 1948). Českobratrská církev evangelická na Těšínsku, k. XIX a 2b, Archiv ČCE.